

Oppdagelsesferd i Jakobsbakken

FYLKESBLOMST. Den såkalte rødsildre er en veldig vanlig blomst på kalkholdige grunn. Rødsildra er valgt til fylkesblomst for Nordland.

ROSA PRAKT. Denne fjellsmellen, som tåler ekstremt harde forhold, står i full prakt. Blomsten kan enten være rosa eller hvit.

I forrige uke arrangerte «Prosjekt Salten Flora» årets botanikkdugnad i Sulitjelma. Da søkte 20 botanikere sjeldne blomsterarter i fjellet.

MATTHIAS STREIT
45 13 41 29

SULITJELMA:Tåka svøper seg som et slør rundt de gamle gruvebygningene i Jakobsbakken i Sulitjelma. Den gjør det nesten umulig å se lenger enn femti meter. Lufta er så fuktig at hvert åndedrag føles ubehagelig i lungene. Sommermorgenen er kald og grå på fjellet.

Og der, midt i veien, venter en enslig mann og peker på et gult hus på høyre side.

Kartlegger områder

Inne i huset foregår de siste forberedelser for feltarbeidet til årets botanikkdugnad i Sulis.Trond Skoglund heter mannen som tar i mot oss. Han er en av lederne i «Prosjekt Salten Flora» og peker på prosjektområdene på et kart som henger på ei tavle. I år skal plantelivet i Sulitjelma- og Balvassområdet kartlegges.

– Vårt formål er å samle mest mulig kunnskap om floraen i Salten. Mange områder er allerede godt kartlagt, så det gjelder hovedsakelig å dekke «hvite flekker», forteller 51-åringen med pekefingeren rettet mot kartet.

– Til årets kartleggingsdugnad har vi invitert 20 botanikere, både fagfolk og amatører, som har vært

med på tidligere samlinger, opplyser han.

Så fordeler de seg på tre grupper, som kartlegger plantelivet i hvert sitt område.

Himmelsk velsignelse

Vi rykker ut på vei mot Dámmanjårgga, en liten halvøy ved Balvatnet nær grensen til Sverige. Tåka virker å ha blitt enda tjukkere rundt omkring oss, og tilslører landskapet i et grått teppe. Bilen humper og rister over hull og dumper i veien. Noen biler står parkert langs veien. Ellers er det myr og fjellbjørkeskog som omgir oss.

Når vi kommer nærmere vårt mål, virker været som om det lysner. Tåka letter og det blir lysere ved Balvatnet. Naturelskerne får en velsignelse fra himmelen.

Fine funn

Ikke langt fra parkeringsplassen blir de første plantene oppdaget. Når Mats Nettelbladt forklarer noe, er de syv andre botanikerne lydhøre. Han er utdannet botaniker og har jobbet som lektor ved Høgskolen i Bodø i mange år. Han er en av to som stiller med ekspertise på samlinga.

– Her har vi en harerug, forteller han og viser fram en liten plante med lang stilk og hvite blomster.

Øyeblikkelig tar Aud Olsen fram en stor liste med plantenevner og krysser den av.

– Under blomsten ser vi ganske mange røde ynglekopper, som den bruker til å formere seg. Det er en smart og praktisk tilpasning til den korte sommeren, fortsetter Mats.

– Vårt mål er imidlertid å identifisere plantene på bladene. Denne

KARTLEGGING. I forrige uke inviterte «Prosjekt Saltens Flora» tjuv fag- og hobbybotanikere til Jakobsbakken for å registrere det rike plantelivet i Sulitjelma- og Balvassområdet. Aud/Borgso Olsen (til venstre), Eli Brattland, Birgit Nyaa, Svein Yttervik og Mats.

framgangsmåten er ikke lett å lære, men kommer etter hvert med vaner og erfaring, mener 67-åringen.

Mangfoldig liv

Skogstjerne. Gullris. Fjellstjerneblom. I løpet av kort tid blir 50-60 ulike planter krysset av på listen. Til tider er det hektisk registreringsaktivitet, og mange planter blir oppdaget fortløpende. Plantelivet ved Balvatnet er rikt og mangfoldig.

Aud har oppgaven med å notere alt. Flittig haster hun omkring for å få med alle planter. I tillegg noterer hun UTM-koordinater ved hjelp av en GPS for å tilknytte det riktige stedet til hver blomst, samt biotopen planten vokser i.

Bitter overraskelse

– Se her, det er en fjellkvann, fortsetter Mats og peker på en stor grønn plante med tjukke stikker og store kuleformede blomster som fortsatt er grønne.

– Den var veldig populær blant munker fra andre deler av Europa. De tok den med seg sørover der

de dyrket den som grønnsak, krydder og ikke minst for å aromatisere likør, forklarer han.

Planten har også vært tilskrevet en helbredende effekt, særlig under svartedauden i middelalderen.

Så gnir vi litt av planten i hånden og snuser på den sterke, søte lukten. Stilkene kan også spises. Det viser seg imidlertid at lukten lurer oss litt. For i stedet for en søt smak, sprer det seg heller en bitter smak i munnen. Likevel smaker den litt behagelig.

Smaksprøver

Etter hvert kommer vi til en fin liten eng ved siden av vannkanten. De gule blomstene av fjelllovetenner hilser på oss som en blid venn. Litt ovenfor dekker Musøren nesten hele bakken og vitner om at det er et sted der snøen ligger lenge.

Med glede undersøker botanikerne områdets planterikdom. Der det er nødvendig, smaker de på bladene for å finne ut hva slags plante det handler seg om.

Hjem i poser

Når det blir for vanskelig å identifisere arten på stedet, blir planten samlet og tatt med i en pose. Når botanikerne kommer hjem til basen i Jakobsbakken om kvelden, vil planten bli undersøkt nærmere og artsbestemt.

– Hvis vi finner ut at det er en sjelden sort, så presser vi den. Det gjør at planten tørker og kan vare i mange år. Etter hvert sendes alle pressede planter til Tromsø, hvor de samles med tusener av andre planter i et stort herbarium ved Tromsø museum, opplyser Lars Dalen, som er kommet hele veien fra Vestlandet for å være med på botanikkdugnaden.

Solglimt til slutt

Tåka fra Jakobsbakken ligger et stykke bak oss. Så langt har den holdt seg unna under samlingen. Istedden begynner skyene å lette. Og her og der glimter til og med noen solstråler gjennom den skydede himmelen, mens det er lidenskapens glede som skinner innerst i hjertene til botanikerne.

matthias.streit@saltenposten.no

STORE OMRÅDER. Trond Skoglund viser områdene som skal undersøkes i Sulitjelma-fjellene. Salten har et areal på mer enn 11.000 kvadratkilometer som skal kartlegges gjennom prosjekt Salten Flora.

SUNN KOST. Svein Yttervik fra Fauske smaker på stilkene av en fjellkvann. Planten brukes blant annet for å aromatisere likør.

UNDER LUPEN. Mats Nettelbladt betrakter en rublomm nære. De er veldig vanskelig å skille, påpeker han. Planten ble samlet inn for å tørkes.

LUNSI. Etter en lærerik formiddag tar botanikere en pause med brødkiver og kaffe ved Dámmanjårgga.